



www.kum-prolozac.hr

ISSN 1848-8358

god. 2. br.4. 2016.

rič

razgovori i čudesna

SUPERTALENT IZ IMOTSKOG

Politika **naša**
svagdašnja

Glazbeni zov s
Modrog jezera

Rič, dvi s...
VEDRANOM MLIKOTOM

Susret s **Arsen Dedić**

Matea **Kolovrat**
Taekwondo klub Imotski

RAZGOVORI I ČUDESA / LISTOPAD 2016.

OVAJ LIST JE BESPLATAN



**OVAJ ČASOPIS SUFINANCIRALO JE
MINISTARSTVO ZNANOSTI, OBRAZOVANJA I SPORTA**



Drage naše čitateljice i čitatelji,

susrećemo se opet na stranicama časopisa RiČ i to već četvrti put. Projekt, koji opstaje zahvaljujući vrijednim i aktivnim sudionicima, ali i vama koji ga držite u svojim rukama, ide dalje. I u ovom izdanju trudili smo se biti aktualni, zanimljivi, globalni i lokalni, na trenutke provokativni, kritični, ponosni i optimistični. Razgovori i čudesna, u izdanju KUM-a, udruge mladih iz Prološca već nekoliko godina pomno prati ono što „okupira“ misli mladih u Imotskoj krajini te tim istim djevojkama i mladićima daje priliku da to i javno podijele s imotskim pučanstvom pa i šire na stranicama našeg časopisa.

U standardnoj rubrici Rič, dvi s... razgovarali smo s Vedranom Mlikotom koji je ujedno i lice s naslovnice ovog izdanja, zatim se „susreli“ s Arsenom Dedićem i prisjetili se njegovog sjajnog života i stvaralaštva, a dotaknuli smo se politike i političara, migrantske krize, terorizma te kulturnih tema kao što su Oscari, pisanje, Lidrano...

Kako vam ne bismo otkrili previše, molimo dajte nam Rič i poslušajte/pročitajte ono što vam imamo reći ovoga puta.

Hvala što se opet čitamo.

Vaše urednice, Ana Leko i Josipa Rimac

1. Riječ urednika.....	1
2. Supertalent iz Imotskog - Jelena Znaor	3
3. Glazbeni zov s Modrog jezera.....	6
4. Rič, dvi s... Vedran Mlikota.....	7
5. Susret s... Arsen Dedić.....	10
6. Kolumna Ane Puljić - Politika naša svagdašnja.....	12
7. Taekwondo klub Imotski.....	13
8. Oscari - tko se boji kipa još?.....	15
9. Živjeti pisanje - priča mlade pjesnikinje.....	17
10. Učiti, putovati i upoznavati svijet.....	19
11. Terorizam i izbjeglička kriza.....	22
12. Zvezdani ratovi vs. Zvezdane staze.....	23
13. Reality show - zabava ili zatupljivanje masa?.....	25

Jelena Znaor - Zavrtnjela šarenim hoopovima i glavama obožavatelja



U našem malom velikom projektu čiji je sastavni dio i ovaj časopis za mlade RiČ, promoviramo zdrav i aktivan životni stil. Možeš li nam reći kako si ti počela „hoopati“? Jesi li oduvijek bila sportski tip i kako se dogodila ta ljubav?

Priča o tome kako sam počela hoopati krenula je prije 6 godina kada sam se, zbog zdravstvenih problema, odlučila posvetiti tjelesnoj aktivnosti. Baš zato što nikad prije nisam bila sportski tip, bila sam u potrazi za malo kreativnijim oblikom tjelovježbe. Zbog videa jedne Amerikanke koja je plesala s hulahoopom, a na koji sam sasvim slučajno naišla, kupila sam svoj prvi hoop. Par dana nakon, održavala se prva ikad radionica

plesa s hula hoopom pod vodstvom poznatog performerera iz Los Angelesa pa volim to nazivati sudbinom. Na radionici sam upoznala prijatelje s kojima smo provodili sate i sate vježbajući, učeći skupa i učeći jedni druge. To je jedina aktivnost od koje nisam odustala i danas me veseli jednako kao i prvog dana.

Kada te gledamo na sceni, djeluješ „izvanzemaljski“. Talent (supertalent :)) ili trud i upornost? Jesi li ikad mogla zamisliti da ćeš moći raditi sve one stvari na pozornici koje doslovno ostavljaju bez daha?

Baš svatko može naučiti hoopati i to je zasigurno vještina koja se razvija vježbom i upornošću, a talentom bi se, po mom mišljenju, mogla nazvati samo brzina savladavanja određenih pokreta. Prema tome, uz manji ili veći urođeni talent, svatko će hoopati, a ono po čemu će se razlikovati je kreativnost i, naravno, motivacija. Ja sam bila dovoljno uporna i ljubav prema tome što radim tjerala me da ne odustanem ni nakon što mi je hoop tisuću puta pao na pod dok sam učila jedan trik. Svaki put kad bih dosegla postavljeni cilj, podigla bih ljestvicu više pa je ono što druge ostavlja bez daha, meni došlo kao prirodan slijed napredovanja. Na početku su se neke stvari koje danas radim činile nemogućima jednako kao što se danas čini nemogućim toliko toga što rade fantastični hooperi diljem svijeta, no ono što sigurno nisam nikad mogla zamisliti je da ću sve to raditi pod svjetlima pozornice!

Diplomirana si psihologinja. Koliko znamo iz medija, a i iz gradskih ćakula, povezala si hoopanje i psihologiju na jedan neobičan način. Kakva je to terapija, reci nam malo više o tome?

Najljepša stvar kod hula hoop je što jedan tako jednostavan, plastičan kolut uspije izvući ono najpozitivnije i najvedrije iz nas, ono djetinjte što je većina odavno zakopala u sebi jer smatra da nije prikladno njihovoj dobi ili okolini. Godine bavljenja psihologijom i neizmjerena sreća na licima ljudi koji u odrasloj dobi prvi put u životu uspiju zavrtnjeti hulahoop, inspirirali su me da stvorim Hoopnotic Therapy, zajednicu kojoj je cilj pokazati svima da se ne trebamo prestati igrati ni kad odrastemo. Hoopanje, i cirkuske vještine općenito, pozitivno utječu na samopouzdanje i stvaranje slike o sebi, umanjuju stres, simptome depresije i anksioznosti, oslobađaju nas

straha od neuspjeha i, ono najvažnije, razvlače osmijeh na naše lice, a jedino što bi trebalo biti bitno je da na kraju dana budemo zadovoljni sobom i sretni.



Iako o tome govoriš u svojim javnim nastupima, možda će mnoge iznenaditi kako imaš dijabetes. Upravo zbog tvog aktivnog i energičnog životnog stila dokaz si kako se bez problema može živjeti punim plućima unatoč ovoj dijagnozi. Možeš li našim čitateljima pojasniti kako i na koji se način boriš i svakodnevno pobjeđuješ? Koliko je hoapanje učinkovito oružje?

Govorila sam o dijabetesu iz jednog jedinog razloga, a to je iz nade da ću možda uspjeti motivirati nekoga s istom dijagnozom da se pokrene i napravi nešto dobro za sebe. Dijabetes tipa 1 dobivaju djeca i mladi i drago mi je što imam priliku pokazati im da njihova dijagnoza nipošto nije nešto što ih ograničava u životu, već da trebaju iz svega izvući najpozitivnije što mogu. Evo npr., da ja nisam dobila dijabetes, možda ne bih ni razmišljala o tjelovježbi, ne bih ni počela hoopati pa ne bih ni bila tu gdje sam danas. Danas više ne uzimam zdravije zdravo za gotovo, trudim se imati uravnotežene obroke, što manje se živcirati, a što više smijati. Provodim dosta vremena na otvorenom, hoopam u parkovima. Hoapanje je aktivnost koja dokazano potiče metabolizam i pruža izvrstan kardiovaskularni trening, a usto me toliko zabavlja da ni ne skužim da već četiri sata vježbam!

Među pukom si bila apsolutni favorit na Supertalentu. Na kraju, osvojila si sedmo mjesto. Razočaranje ili je cilj ostvaren? Nama si bila absolutelyfabulous.

Kad sam se prijavila na Supertalent, nisam imala apsolutno nikakva očekivanja osim dobre zabave pa je cilj ostvaren u onom trenutku kad sam završila svoj audicijski nastup. Bila sam zadovoljna jer sam sve izvela kako sam planirala, zabavila sam sebe, publiku i žiri, a zlatni gumb i sve što je došlo nakon toga, nagrada je samo po sebi i vrjednije od bilo kojeg novca. Kad se nađeš među trinaest najboljih kandidata od ukupno više od dvije tisuće prijavljenih, poredak je stvarno manje bitan.

Izrađuješ i vlastite hoopove? Kako je to krenulo?

Sve rekvizite koje koristim izrađujem sama, kao i većina hoopera na ovim prostorima, jer je kod nas gotovo nemoguće u trgovini pronaći hula hoop za odrasle. Dok djeca bez problema vrte lagane hoopove manjeg promjera, hoopovi koje koriste odrasli puno su veći i teži. Stoga, ako niste uspijevali zavrtiti hoop



oko struka, vrlo je vjerojatno da niste imali odgovarajući hoop. Zнала sam da mi jedan koji sam imala nije dosta jer sam htjela probati sve boje i veličine pa sam ih počela najprije izrađivati za sebe, a kako se sve više ljudi javljalo u želji da nabave hoop, bilo za ples ili za fitness, počela sam ih raditi i za druge prilagođavajući ih njihovim preferencijama i tjelesnoj konstituciji. Ne znam koliko sam ih napravila do sad, prestala sam brojati, vrte se po cijeloj regiji. □

**Poznaješ li još nekog iz rodnog kraja tko se bavi hoopan-
jem? Inače, kako su Imočani reagirali kad si tek krenula u ove
vode? Lako je sad kad si slavna pa svi kažu „bravo, Jele“! :)**

Poprilično sam sigurna da sam do Supertalenta bila jedina u našem kraju koja je uopće znala da se hula hoop može vrtjeti čak i na nosu. Većina me nije doživljavala ozbiljno, a i sam spomen cirkusa znao je izazivati podsmjehe. Dio sam udruge Traumatic Arts koja okuplja cirkuske umjetnike, organizira događanja i edukacije i bavi se cirkuskim vještinama, a iako u

sklopu Udruge aktivno nastupam diljem zemlje već godinama, u Imotskom nerijetko nisam bila pozvana čak ni na događanja koja su imala veze stom kulturom. Drago mi je vidjeti da se stvari mijenjaju i da sam pojavljivanjem na televiziji ljudima barem malo promijenila mišljenje o hoopanju i cirkusu općenito, a posebno me veseli to što sam uspjela, prvenstveno djeci, ponovo približiti pomalo zaboravljenu igračku koja je obilježila djetinjstva starijih generacija.

Osim što odmarаш nakon uspjeha na Supertalentu, kuješ li planove za budućnost? Gdje se vrtiš? Sve nam reci!

Trebala mi je kratka pauza jer na takav tempo vježbanja i emocionalnu uzbuđenost nisam navikla, ali brzo sam se vratila svojim rutinskim treninzima i hoopanju za gušt. Još polako lovim sve druge obaveze, aktivnosti, druženja i ljude koji su bili na čekanju zbog intenzivnih priprema za Supertalent, ali imam i nastupe, vodim radionice i stalno dogovaram nove. Ovo ljeto probat ću spojiti uživanje na moru s angažmanima, a na jesen će, nadam se, opet krenuti redovni treninzi u novom prostoru naše Udruge. Ono malo slobodnog vremena što mi ostane, najvjerojatnije ću provoditi hoopajući u parku, dok u osmom mjesecu ne dođem u Imotski, onda ću samo ljenčariti i ispijati kave. Tek tada ću se stvarno odmoriti. :)

I naravno, kakav bi to časopis za mlade bio bez jedne pozitivne, motivirajuće poruke za kraj.

Htjela bih najprije pohvaliti rad svih mladih Proložana koji danas, kada naizgled imamo bitnijih stvari od kulture ili sporta, služe kao izvrstan primjer i onima u puno poticajnijim sredinama. Bravo! A onda poručiti svima da slušaju svoje tijelo i nagrade ga nekom aktivnosti, rade ono što ih veseli i nikad ne odustaju od onoga što vole, bez obzira što drugi mislili o tome jer jedan je život, naš je i ničiji više, i puno je ljepši s osmijehom na licu. Hvala ti puno, puno! Sretno, Jelena!

I za kraj, mala napomena uredništva. Ovaj broj časopisa Rič zaključen je početkom srpnja no zbog određenih tehničkih poteškoća morali smo pričekati ranu jesen kako bi ugledao svjetlo dana. Dugujemo malu ispriku našim vjernim čitateljima, ali i svima onima koji su sudjelovali u ovom broju.

Glazbeni zav s Modrog jezera

Dragi čitatelji, sigurno ste već čuli za našu Jelenu Galić, imotsku glazbenicu i začetnicu ideje o festivalu Blue Jazzero. Zamolili smo Jelu da nam se predstavi svojim riječima. Ne propustite ovaj odličan imotski ljetni festival jazz glazbe, dođite i uz razgovor ugodni još bolje upoznajte ovu imotsku glazbenicu.



Rođena sam u Imotskom u godini pada Berlinskog zida i tamo sam provela prvih 18 godina života. Tijekom osnovne škole počela sam svirati mandolinu u Gradskom mandolinskom orkestru, a kasnije sam mandolinu zamijenila kontrabasom u Splitu u Sanctus Domniu, splitskom mandolinskom orkestru. Tako sam i s klavira u Gradskoj glazbi Imotski postupno prešla na melodijske udaraljke tijekom višegodišnjeg angažmana. U Splitu sam magistrirala glazbeni odsjek Umjetničke akademije, godinu dana radila u kazalištu GKM, godinu

dana na Radio Splitu te s prijateljima koji dijele ljubav prema istoj muzici osnovala Repassage, bend koji je nastao na ulici, a prvu svirku imao u casinu. Svaki je početak grbav, ali kroz par godina uspjeli smo malo po malo proširiti svoju glazbu koja je mješavina gipsy jazz, bossa nova i etno utjecaja te stvoriti prepoznatljiv zvuk koji pokušavamo ovih dana snimiti i do zime tekuće godine predstaviti album prvijenac. Snimanje smo osvojili pobijedivši na HR demo natjecanju mladih bendova, a osvojili smo i u susjednoj nam Hercegovini na WHF-u prvo mjesto te nagradu za najbolju skladbu na festivalu na Lastovu. Nakon Akademije preselila sam se u Zagreb i završila privatnu školu za glazbenu produkciju, EMI institut, te počela svirati u sastavima Kuban Service i Kaira Kela te tako upoznala tradicionalnu latino, odnosno afro glazbu i kulturu. Predavala sam četiri godine u raznim glazbenim školama, ali najviše me usređuje pisanje i izvođenje vlastite glazbe i voljela bih kada bi mi to u budućnosti mogao biti glavni izvor prihoda. Bez obzira na novac i moguću zaradu, već se osjećam privilegirano jer volim svoj posao pa ga stoga i ne doživljavam teškim. Nemam televizor, ni političko opredjeljenje (možda uzročno-posljedično), ali zato imam psa i popriličnu kolekciju glazbala i knjiga. Ne znam više što bih vam rekla, ali pričat ću vam dalje kroz pjesme jer to smatram jedinim većim od života, svoju glazbu. Glazba je i vremenska i bezvremenska umjetnost. Vremenska jer se događa u trenutku i neponovljiva je, a bezvremenska jer će i moj unuk moći svome unuku pustiti moju glazbu pa da mali čuje kako je praprababa onomad pivala i svirala.

Jelena Galić

Pozdrav Vedrane, hvala ti što si pristao biti dijelom ovog našeg projekta.

Bliži se ljeto, praktički si iz „morskog mista“, Zagvozda je skoro u primorju. „Konzumiraš“ li dovoljno tunel Sv. Ilija i što misliš koliko je bitan za razvoj Imotske krajine?

„Konzumiram“ ga jako često. Fantastičan je osjećaj znati da iz Zagvozda možeš doći na more za 7- 8 minuta. Što je jedan Zagvožđanin rekao: „Da mi se digne pokojni ćaća i vidi autocestu pod Biokovom i tunel u Biokovi, ne bi mu nista bilo jasno!“ To je, uz autocestu, najznačajniji objekt sagrađen u cijeloj Imotskoj krajini u zadnjih stotinu godina, samo ga treba razvojem gospodarstva i poboljšanjem životnih uvjeta ljudi, još više koristiti. Nažalost, ima primjera da ljudi nemaju 20 kuna koliko stoji prolazak autom kroz tunel. To je naša stvarnost.

Koliko si često u Zagvozdu, onako za svoju dušu? Osjećaš li se Imoćaninom?

U Zagvozdu sam onoliko kako mi vrijeme i obaveze dopuste, ali trudim se da to bude što češće. Tu mi žive roditelji, brat sa svojom obitelji, a i ja sam sagradio kuću. Ljeti za vrijeme Glumaca u Zagvozdu tamo sam skoro cijelo vrijeme. Zajedno sa svojima i s ekipom koja odrađuje festival, dočekujemo i ispraćamo izvođače, prijatelje i putnike namjernike.

Glumci u Zagvozdu – Vedran Mlikota, jedno ne ide bez drugog. Srastao si sa svojim projektom. Koliko je teško bilo početi i sada nakon devetnaest godina, bi li neke stvari promijenio?

Stara poslovice kaže kako je svaki početak težak. Bio je i naš, ali bio je težak na jedan lijep način. U jedno malo mjesto počeli su stizati veliki glumci, glazbenici, slikari, plesači i ostali umjetnici i zajedno s mještanima počeli su stvarati jednu jedinstvenu kulturnu priču, kakve nema na ovim prostorima. Jedinstven je festival koji se evo već devetnaest godina odvija s istim entuzijazmom i potpuno volonterski. Zagvozda živi skladan suživot s festivalom. Bilo je toliko veličanstvenih trenutaka, umjetničkih, ali i onih drugih sa zajedničkih druženja da to ne bi moglo stati u par knjiga. Mislim da su Glumci napravili malo boljim ljudima nas i naše goste.

Koliko te festival definira u privatnom, a koliko u poslovno/profesionalnom životu?

Logično je da me prvog povezuju s festivalom, kao što je i logično da mi je u zadnjih 19 godina oduzeo puno slobodnog vremena, a i živaca i svega ostalog, ali ja sam na to pristao i ne bi mijenjao ništa posebno. Možda samo visinu potpore kojima institucije pomažu naš festival. To godinama, umjesto da se povećava, smanjuje se.

Inače, koliko je zahtjevno biti glumac? Mnogo mladih sanja o uspjehu u glumačkom svijetu. Što bi im preporučio?

Mi glumci volimo reći da je to najljepši posao na svijetu i s jedne strane jest. S druge strane, to je i jako težak i odgovoran posao, naravno, za onoga tko se želi ozbiljno baviti njime. Vidim često da mlađa populacija, pogotovo cure, gleda na to na jedan tabloidni način. Nije to za iznenaditi se jer većina novina danas tako funkcionira. Važno je da izađe slika u novinama i da se piše tko je što obukao i tko je s kim bio. I pune su novine tih mladih „talenata“ koji se preko noći upale, a pred jutro ugase! Kako bi veliki Arsen rekao neuspjeh

ostvaren preko noći. To nije ovaj posao.

Možeš li usporediti i reći nam sto ti je draže? Glumiti u filmu/seriji ili na kazališnim daskama?

Definitivno kazalište. Tu je glumac istinski glumac! I tu nema popravnog – ili jesi ili nisi! Mada su i film i TV mediji u kojima je divno raditi kada se poklopi dobar tekst, režiser i dobra ekipa.

Prijedimo na kultnu seriju Stipe u gostima. Koliko sličnosti imaš s glavnim likom Ivom, Stipinim sinom?

Nemam baš nikakvih sličnosti jer Ive je jedna vatrena lijenčina koja se godinama ne želi zaposliti i tek na kraju pristane raditi neki dosadni administrativni posao. Ja sam ipak malo aktivniji od takvih tipova!

Jesi li zadovoljan suradnjom s Filipom Radošem, glumcem imotskih korijena? Jeste li se kao Imočani prepoznali?

Filip je sjajan glumački partner i odličan čovjek. Radili smo jako puno zajedno. S njim sam snimio najviše kadrova u životu! A što bi rekli, kliknuli smo odmah!



Zanimljiva je i tvoja ekspedicija od 28 dana na Himalaji sa Stipom Božićem. Dojmovi?

Planine su moja posebna ljubav već dugo dugo! Kad sam u Zagvozdu i kad imam prigodu, odmah idem u Biokovo. Imam dolje jednu odličnu grupu prijatelja koji isto obožavaju planine pa često hodamo po Biokovu. Ovih 28 dana s himalajskim vukovima Stipom Božićem i Vikijem Grošeljem bila je sjajna avantura. Bili smo pod Manasluom na mjestu gdje su poginuli Ante Bućan i Nejc Zaplotnik 1983. godine. Nakon toga nas sedam je sa Stipom otišlo do baznog logora Mt. Everesta na 5364 metara. Obećao sam sebi da moram svoju zagvošku ekipu nagovoriti da odemo zajedno na neki himalajski vrh i evo, rezultat je tu: iduće godine u rujnu idemo, pod Stipinim patronatom, na Mera Peak, vrh u samom srcu Himalaja. Visok je 6476 metara. Bit će to lijep izazov. Ekspedicija će nam se zvati VLAJI NA HIMALAJI.

Kako je uopće došlo do te ideje i priznaj nam kao pravi muškarac, je li te bilo strah?

Stipe me je pozvao: „Oš ić sa mnom u Nepal?“ Razmišljao sam par minuta i rekao: „Oću!“ Kratko i jasno! Bilo je to sjajno iskustvo! Doduše, bilo je naporno. Ipak je to 23 dana hodanja i pentranja po nevjerojatno lijepim,

ali i opasnim planinama. Nije me bilo strah. Bio sam samo malo nervozan jer sam iznad 4500 metara slabo spavao zbog rijetkog zraka!



Kakav je Stipe Božić kao vođa i ulijeva li povjerenje?

Naravno! Tko bi drugi na Himalajama ulio veće povjerenje od njega? Tamo gdje se on popeo, neće se nijedan Hrvat popeti! Stipe ulijeva veliko povjerenje. A hvala Bogu, zna on uliti svojim ljudima i u čašu!

Nije sve u Himalaji, ima nešto i u Biokovu. Jesi li se ikada popeo na vrh Biokove. I ako da, s koje strane, zagvoške ili makarske?

Na Biokovo sam se popeo bezbroj puta, s raznih strana, ali opet ne više od mog prijatelja dr. Vice Čikeša koji ima cca 400-500 uspona.

Jesi li se ikada spustio u Crveno jezero. Ako da, kada i kako, a ako ne, imaš li u planu?

Lani sam bio baš sa svojom zagvoškom ekipom i s imotskim prijateljima iz GSS-a, Antom Kukavicom, Lujom Kujundžićem i Lukom Kolovratom. Moram se pohvaliti da sam se spustio i plivao u Crvenom jezeru. Moćno izgledaju stijene iz vode!

Što trenutno radiš, snimaš i glumiš odnosno kakvi su ti planovi u profesionalnom životu?

Ne snimam ništa trenutno! Radim u Kazalištu Kerempuh. Imam nekoliko predstava na repertoaru, a vodim i svoju kazališnu družinu i pripremam program za Glumce u Zagvozdu i tražim sponzore za VLAJE NA HIMALAJI. Ima obaveza.

Vratimo se malo u prošlost. Sjećaš li se svog djetinjstva i općenito Zagvozda iz tog vremena? Koliko se sve skupa promijenilo?

Tko se ne bi sjećao svog djetinjstva? Sjećam se svega, naravno. A promijenilo se. Rekao bi Shakespeare: „U životu stalna samo mijena jest!“ Sve se promijenilo. Nešto na bolje, nešto na gore... I to tako mora biti.

Hoćeš li se u mirovini vratiti živjeti u Zagvozdu? Po stare dane...

"Ima još do mirovine... 'Ko zna di će ko završit?!
Sve opcije su otvorene..."

Arsen Dedić

Ne daj se, Ines

Ne daj se godinama, moja Ines

Drukčijim pokretima i navikama...

Ovome svijetu ne trebaju velike riječi, klaićevski ukrasi koji služe kako bi impresionirali i učinili vrijednim nešto posve prosječno, viđeno. Postoji neka nevidljiva, a jaka veza među svima nama i ljudi koji svojim talentom umiju povući konce tih veza u sudar struja svijesti, sudar srca rušeći barijere i ograde među nama. Jedan sjajan um dovoljan je da od mraka bezbojnih ideja vrati nadu u čovjeka kao biće duha i ljepote kome je od Boga dano stvarati. Kako bismo drugačije opisali Arseno Dedića, a da ne upotrijebimo riječi sjajan, neponovljiv, jedinstven? Arsen je bio mnogo toga: hrvatski skladatelj, književnik, prevoditelj, producent, svirač, pjesnik, pjevač i kantautor, zasigurno jedan od najboljih. Rođen je 28. srpnja 1938. u Šibeniku. Jedan od utemeljitelja šansone u Hrvatskoj, u svojim uratcima stvorio je jedinstven stil, spoj lirike i glazbe, stvarajući poeziju ritmičnu i pjevnu kao glazba te glazbu srčanu i duboku poput poezije. Preminuo je u Zagrebu, 17. kolovoza 2015., nakon niza zdravstvenih problema, ostavivši za sobom najljepše uspomene dostupne svima onima dovoljno znatiželjnima da požele pročitati, poslušati i nastaviti živjeti njegovo stvaralaštvo, bogatiji za 78 godina stvarano, stvarno životno djelo jednog izvanredno talentiranog čovjeka.



O Arseno su mnogi pisali i govorili. Sigurna sam da su za njega čuli čak i oni kulturno paralizirani, parazitirani od strane kojekakvih krampusa, kaktusa i raznoraznih maškara koje nažalost, unatoč tome što smo mislili da će se prešetavati samo u veljači, nastavljaju harati ulicama, televizijskim i radijskim eterom, novinama i portalima, ostavljajući malo mjesta gdje bi mogli pobjeći i odahnuti oni koji ne žele život provoditi u Bakovoj povorci. Arsen Dedić dao je mnoge intervjue iz kojih bismo trebali naučiti kako pravi čovjek ne pati za pozornošću, nepotrebnim ludilom, nije impozantan, već svjestan ograničenja ovozemaljskog boravka gdje je umjetnost pribježište u neke druge svjetove. Najmanje je govorio o sebi, a najviše o svojoj ženi (suđenici, kako je rekao) i djeci, nazivajući svoje djelo skromnim jer samoljublje toliko drma, svi smo mi samo ljudi i

imamo početak i konac. Iako ga je bolest sustizala, ranjavala i naposljetku usmrtila, bio je hrabar i bojao se samo da ne izgubi one koje voli. Čovjek poput njega definicija jednostavnosti, oštromnosti, duhovitosti i šarma. Rugajući se malo prije spomenutim maškarama, na jednom koncertu rekao je: Imaju divan program za svadbe, a ja za razvode. Zaista, teme mnogih njegovih pjesama bivše su ljubavi kojima je, kako kaže, iznimno zahvalan na prijateljstvu i inspiraciji.

Nije potrebno ponavljati sve albume, knjige, tekstove koje je za života objavio, sve velike izvedbe u kojima je sudjelovao, sve velike nagrade koje je dobio jer ih je jako mnogo. Važnije je možda spomenuti koliko duboko nadahnjuju njegova djela. Moja prva sjećanja na ovo veliko ime i prezime sežu iz davnih dana, u rano djetinjstvo. Znala sam čuti majku kako perući posuđe ili brišući prašinu potihom pjeva: Provela je noć na putu kojim kreću od davnina, naši snovi prema svijetu, s' Perkovića preko Knina...Djevojka iz moga kraja... Da budem iskrena, ponekad sam se smijala njenim predstavama, ali jedno ime sam često čula i moralo se dogoditi da je upitam tko je to zapravo Arsen Dedić. Započelo je s Ne daj se, Ines, ne daj se godinama, moja Ines, a završilo s bezbroj pročitanih pjesama i beskrajnom zahvalnošću prema čovjeku koji je znao utješiti, rasplakati i nasmiјati, hirovito i savršeno van pameti kako samo istinski umjetnik može. Arsen će to uvijek moći, iako ga slava nikada nije zanimala (Neka ono što radim stiže samo do koga može stići). Bio je član Hrvatskoga društva skladatelja i Hrvatskoga društva pisaca. Znamo ga i kao pjesnika opće prakse, dodijeljeni su mu i mnogi drugi dični i rijetki epiteti kojima se opravdano mogao ponositi i malo tko bi toliko skromno znao ponijeti taj ogromni doprinos hrvatskoj kulturnoj sceni, kao što je to znao Arsen Dedić. Doprinio je, naposljetku, kulturnoj sceni općenito i uvjeren sam, da je kojim slučajem bio Englez ili Francuz, znao bi za njega čitav svijet. Dovoljno je, ipak, što je jedna mala Hrvatska imala toliku čast da je ovoliko velik čovjek naziva domovinom i što smo svi mi imali čast svjedočiti glazbi i poeziji koju ne treba ni hvaliti ni kудiti jer joj samo srce zna odrediti vrijednost. Došlo doba da se ide groba, izjavio je Arsen u posljednjoj godini života (pjesnici, kažu, imaju poseban smisao za budućnost. Po tko zna koji put palim na YouTubeu izvedbu Rade Šerbedžije: Ja neću imati s kim ostariti mlad, ako svi ostarite/ I ta ce mi mladost teško pasti/ A bit ce ipak da ste vi u pravu/ Jer sam sam na ovoj obali/ Koju ste napustili i predali bezvoljno/I nestalo je svjetla s tom bjelinom/ Još malo šetnje uz more i gotovo.

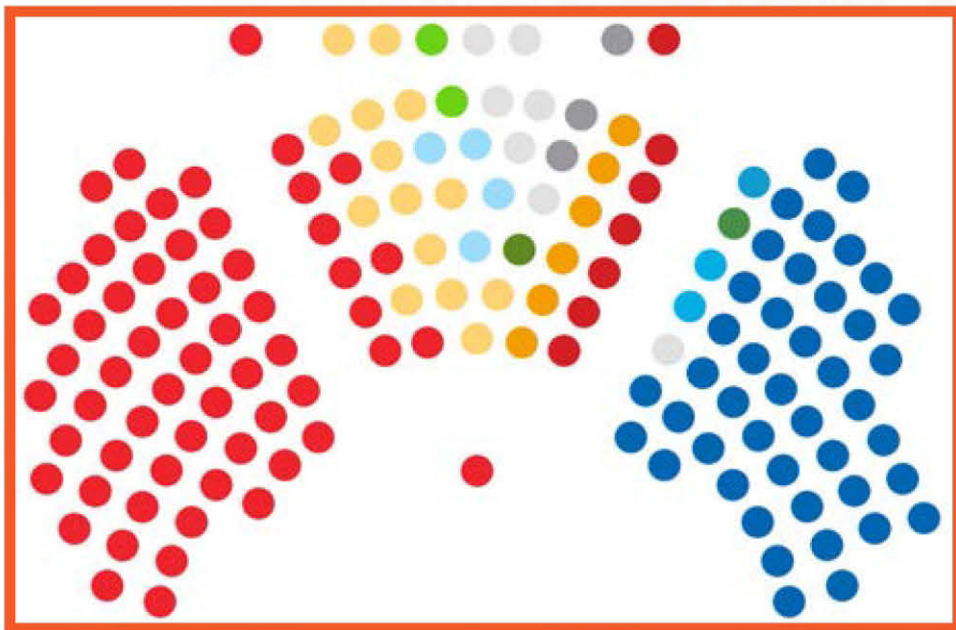
Za Arsenom su ostale pjesme života, pjesme tuge i radosti, djetinjstva i starosti.

*Čistim svoj život
to hrđa je i tmina
i ostat ću bez ičeg
al' bolja je tišina.*

Sanja Tucak

*Politika naša svagdašnja
To je naša priroda i društvo*

Politiku u Hrvatskoj zamišljam kao tvornicu koja ne proizvodi ništa, a troši enormnu količinu novca s kojim bi pametan čovjek u par mjeseci mogao srediti sve državne probleme. Hrvatska ima dovoljno obradivih površina da nahrani pola Europe, a ipak uvozimo tone hrane koju si velik broj ljudi u Hrvatskoj ne može priuštiti. Evo ga, tu smo: glad više nije problem neke tamo Afrike, već možda našeg prvog susjeda, učenika u razredu koji nema za marendu, obrazovanih ljudi koji skupljaju plastične boce da kupe ručak. Hrvatska je jedna od zemalja s najvećom količinom pitke vode, a ipak je plaćamo skuplje od ljudi koji žive u Londonu! Hrvatska je zemlja u kojoj državne izdajice, lopovi i ubojice žive na visokoj nozi dok mi, rođeni malo manje sretni, plaćamo velike novčane kazne jer, eto, vozimo bicikl bez kacige.



Nakon dvadesetak godina političkog ping ponga SDP-HDZ i prilično dosadne situacije, ove godine pravi spektakl! Čak sam i ja, inače skroz apolitična, mjesecima pratila što se dogodilo, tko je što rekao, kako to misli i što to zapravo znači. Bojim se da sam dopustila sebi, vjerujem kao i većina vas, da se ponadam i pomislim kako bi ovog puta stvarno moglo biti nešto drugačije i kako je napokon vrijeme za promjene. Jasno, uslijedilo je razočarenje. Čak i da ste čvrsti HDZovac ili SDPovac ili NEŠTOovac, ne možete ne primjetiti licemjerje u priklanjanju

MOST-a kao tobož nove, drugačije stranke HDZ-u koji su u predizbornoj utrci zajedno s SDP-om krivili za situaciju u državi. Taj primjer trebalo bi uvrstiti u rječnike kraj definicije apsurdna: imenica, muški rod, političke tranzicije i ostale aktivnosti u RH. Ne možete ne primjetiti poricanje demokracije dovođenjem xy osobe za premijera. Napokon čvrst i opipljiv dokaz da je demokracija kod nas samo čarobna riječ kojom uvaženi političari pune svoja usta i obmanjuju narod. Uostalom, da su izbori zaista važni, ne bi nam dali da glasamo. Privid, iluzija ili kako hoćete. Najveće razočarenje je ipak gospodin Petrov, valjda zato što smo zbog njega svi pomislili kako će ovog puta bit drugačije. Od HDZ-a i SDP-a očekuje se uvijek isti obrazac ponašanja koji uključuje međusobno optuživanje, upiranje prstom, zapošljavanje podobnih i slično, ali od Petrova sam/smo očekivali više otpora, više odluka i više pokreta. Jesmo li sada na dnu i možemo li sada krenuti samo prema gore ili možda možemo pasti još i niže? Vrijeme će pokazati. Nažalost, čini mi se da nam ga nije puno ostalo. O našoj politici ne može se reći bogzna što suvislo, samo puka nadanja da će ta tvornica ničega jednog dana ipak zamijeniti zupčanike i stvoriti bilo što osim jada, siromaštva i apsurdna.

Ana Puljić

Zlatne Dmoćanke - ponos svoga grada

Nećemo osporavati činjenicu da je nogomet najvažnija sporedna stvar na svijetu jer mislimo da bi se puno čitatelja pobunilo. Ipak, oduševljeni smo Taekwondo klubom Imotski i njihovim uspjesima. Jeste li uopće upoznati s činjenicom da su naši mladi sugrađani višestruko nagrađivani sportaši u Hrvatskoj i Europi? Što ih motivira i kako uspijevaju, saznajte iz prve ruke od Matee Kolovrat.

Počela sam trenirati taekwondo sa šest godina. Upisala sam ga sasvim slučajno jer su roditelji htjeli da se bavim nekim sportom i tata je mislio upisati me na košarku, ali sam na kraju upisana na taekwondo.

Već na prvom treningu usadila se moja ljubav prema tom sportu. Otada sam počela ići na svaki trening s još jačom željom i motivacijom. Dobila sam prvi dobok i štitnike i počela sam ići na natjecanje. Već na prvim natjecanjima počela sam osvajati rezultate. Nakon toga sam postavila neke ciljeve i htjela sam biti najbolja što mogu. Trenirala sam jače, bolje i osvajala sve više i više natjecanja. Kada osvojim neko natjecanje ili izborim kvalifikacije za svjetsko ili europsko prvenstvo, to je za mene jedan poseban osjećaj. Tada shvatim da se sav trud i rad isplatio. To je ona lijepa strana sporta.

U sportu treba puno odricanja, a to je jako teško kad si tinejdžer i kad si u društvu sa svojim vršnjacima. Npr. prijatelji me svaki vikend zovu da izađemo vani u neki klub, ali ja jednostavno to ne mogu jer budem umorna nakon treninga ili imam turnir. Kada se družim sa svojim vršnjacima poslije škole, nude me svakakvom hranom koju ja ne smijem jesti jer imam posebnu prehranu i pazim na kilpgrame jer trebam imati određeni broj kilograma zbog kategorije u kojoj se borim. Kada izgubim neku važnu borbu za koju sam prolila puno znoja i doslovno suza, zamrzim sport. Počinjem se pitati zašto ja to treniram, zašto putujem na drugi kraj zemlje zbog glupog turnira, zašto dajem sve od sebe da bi na kraju izgubila...

Međutim, nakon par sati, kada prebolim poraz shvatim da je to moja ljubav, moj stil i način života bez kojeg ne mogu i neću tek tako odustati od svega za što sam se borila posljednjih jedanaest godina.

Matea Kolovrat

O taekwondo klubu Imotski:

Taekwondo klub Imotski osnovan je u rujnu 2003. godine, a utemeljili su ga Zlatko Aračić, Zvonko Bubalo te Dragutin Koštro uz podršku nekolicine roditelja djece koja su trenirala u klubu. Povećanjem broja članova taekwondo klub Imotski postao je jednim od najuspješnijih sportskih klubova u gradu pa čak i u državi. Klub ima jako puno boraca koji osvajaju medalje na raznim turnirima, ali najistaknutije su Stela Kavelj i Matea Kolovrat.

Stela Kavelj bila je članica hrvatske taekwondo reprezentacije, nastupila je na Europskom prvenstvu u Portugalu, osvojila je sedam medalja s državnih prvenstava, zlato na turniru u Poljskoj (Polish Open), zlato na Croatia Openu i srebro na Austria Openu.

Matea Kolovrat osvojila je brojne medalje s raznih natjecanja, ali najvažnije su četiri medalje s državnih prvenstava, drugo mjesto na kvalifikacijama za svjetsko prvenstvo, bronca na najznačajnijem europskom turniru 2015.god. Croatia Openu i zlato na Beograd Openu.



Djevojke treniraju već 11 godina i ne namjeravaju stati. Njima taekwondo predstavlja stil života bez kojeg ne mogu, svakim danom treniraju sve jače i bolje i sa sve više ljubavi prema sportu. Držimo im palčeve da ostvare sve svoje ambicije i inspirirajmo se kako bismo i mi bili bolji, brži i jači čime god se bavili.

*Čeka se hoji kipa
još?*



Još od davne 1929. vrijedni glumci, scenaristi, redatelji, producenti i tehničari bivaju nagrađeni najpoznatijom nagradom za filmske umjetnosti i znanosti, Oscarom. Čuvena zlatna figurica predstavlja američku filmsku nagradu Academy Award i svi u filmskoj industriji nastoje i žele je osvojiti. Svi volimo dobiti priznanje za svoj rad pa tako i ljudi koji se bave filmskom industrijom teže ovoj nagradi ili se kao i ostatak svijeta dive sretnicima koji posjeduju ovu figuricu.

Formalna svečanost dodjele Oscara je spektakl sam po sebi i od samih početaka intrigira svjetsku javnost. Sudi-onici ponosno hodaju crvenim tepihom, a glumice imaju priliku pokazati svoje figure u pomno biranim haljinama kako bi skrenule pažnju na svoju ljepotu i dobar ukus. Baš poput nekadašnjih balskih dvorana, tako i ova svečanost odiše bogatstvom i raskošem pa čitava dodjela nagrada ima puno veću važnost i zanimljiva je na više razina.

Kada nešto postoji tako dugo vremena, razumljivo je da usput izgubi neke svoje početne vrijednosti. Teško da će ljudima glamur ikada dosaditi pa je ta strana ovog događaja ostala poprilično dobro osigurana. Ono što se putem izgubilo razlozi su zbog kojih se dodjeljuje ova prestižna nagrada, a posebno bi se mogli osvrnuti na ovogodišnju dodjelu.

Izvanredan glumac Leonardo DiCaprio napokon je osvojio Oscara i svi su bili presretni jer je već dugi niz godina bio nominiran, ali unatoč nepogrešivoj glumi, nikada nije imao sreću držati u rukama zlatni kipić. Kada gledate „Povratnika“, film koji je Leonardu napokon donio, neću reći slavu jer to je već imao, već željeno priznanje, imate dojam da bi naslov filma trebao biti „Kako da Leonardo DiCaprio dobije Oscara“. Kad ne bi on glumio, ovaj film nikada ne bi dosegnuo ovoliku popularnost i štoviše, rekli bismo da je poprilično dosadan i sve u svemu loš film. Međutim, ako zaposlite dobrog glumca, onda će on dati sve od sebe da dobro odglumi svoj dio i svojom slavom privući će ljude da pogledaju film i eto win-win situacije u kojoj glumac dobije nagradu koju je oduvijek htio, a film dobije gledanost.



Ove godine čini se da je Akademija odlučila kako će nagraditi one ljude koje su dosada možda zakidali pa je tako i sjajni skladatelj Enio Morricone dobio priznanje za svoj rad, opet na neobičan način. Nakon dugo godina i svih genijalnih skladbi, dodijeljena mu je nagrada za glazbu u Tarantinovu filmu „The Hateful Eight“. Odličan kao i uvijek, Enio je zaslužio Oscara i za ovu izvanrednu skladbu kojoj se nema što prigovoriti, jedino možemo kao i uvijek kritizirati Tarantinov neobični film, ali to je sasvim drugi par postola. Nažalost, tamna strana oscarovske priče je da se talenti poput ovog gotovo zanemaruju kao i njihovi uspjesi iz razloga što glumci izazivaju sve višezakulisnih priča, skandala i spektakla. Po tome možemo vidjeti kako je Oscar pomalo izgubio smisao i vjerodostojnost.



Ipak, ne bismo se trebali bojati da će svečanost poput Oscara ikada propasti jer ovakvi propusti samo su hrana medijima i mamac ljudima da što više prate ovakve događaje jer skandali su ono što se i očekuje od filmske industrije. Svake godine će nastati neka nova priča i novi pogledi na Oscare, ali osim dodjele priznanja to i jest bit ove hollywoodske predstave.

Gloria Babić

Priča mlade pjesnikinje

Jeste li ikada razmišljali kako se postaje pjesnikom? O čemu razmišljaju mladi pjesnici i pjesnikinje? Što je Lidrano? Odgovore potražite u našem tekstu i upoznajte Miu, pjesnikinju imotskih korijena koja oduševljava svojim talentom, zrelošću i dosadašnjim uspjesima.

Rođena sam 14. rujna 1997. u Zagvozdu, kraju s bogatom epskom, može se reći i mitologijskom baštinom koju se moj otac pobrinuo utisnuti mi već kroz rano djetinjstvo. Upravo narodne pjesme, priče i pjesme će poslije obilježiti moj rad.



Završila sam OŠ Stjepan Radić u Imotskome gdje sam prvi put, kao osmašica, bila pozvana na državnu smotru Lidrano s pjesmom Duša zamotana u stihove. Preseljenjem u Split, zbog pohađanja srednje Prirodoslovne tehničke škole, smjer Kemijski tehničar, uključila sam se u pjesničku platformu Rječilište u kojoj i sada djelujem. Okupljanjem svakog utorka u kafiću s pjesmama u ruci, okružena divnim ljudima, stekla sam znanje o brojnim autorima koje bismo obrađivali, iako se uvijek preferirala vlastita poezija. Čitajući vlastitu poeziju te slušajući druge, razvila sam osjećaj slobode i hrabrosti za izaći s poezijom iz ormara te stoga mislim kako je upravo Rječilište imalo odlučujuću ulogu mnogim ljudima i pomoglo im da se afirmiraju i izađu iz svojevrstne anonimnosti. Takvo okruženje daje podstrek ponajprije za daljnje pisanje, djeluje inspirirajuće te daje informacije o sličnim kulturnim manifestacijama i književnim natjecanjima.

O pisanju

Tehnički gledano pisanje se može učiti, iako smatram da se osjeća razlika u takvom pisanju i kada to dolazi iz nutrine pojedinca. Ne smije se zaboraviti ni učenje boljeg oblikovanja, izražavanja pomoću stilskih sredstava i slično koje se najčešće vrši aktivnim čitanjem. Bitno je shvatiti da su rijetke one pjesme koje su isprva ispale stilski odlično bez potrebe za doradivanjem. Na pjesmama se mora raditi. Ako nekada ne ide, treba pustiti da se stihovi ohlade i nakon izvjesnog vremena pregledati ih, a čini mi se da je najbolje dati ih nekome tko ima malo više iskustva i godina na uvid prije objavljivanja. Blokade, odnosno razdoblja kada se teško nalazi inspiracija i ako se nalazi, teško ju je pretočiti u riječi, dolaze i odlaze. Nekada traju duže, nekada kraće, a redovito su popraćene našim životnim događanjima ili promjenama u godišnjim dobima. Govoreći u svoje ime, moje pisanje voli kasne sate, voli me probuditi ili mi ne dati usnuti uopće, voli osjećaj osamljenosti koju pojedinac nosi u sebi te osjećaj ispraznosti i malenosti koju veliki grad pruža. Sretni ljudi ne pišu, napisao je kolega s Rječilišta i to potpisujem. Vrlo rijetko se može nešto kvalitetno izroditi iz takvog stanja jer je pisanje redovito kao obraćanje Bogu – najiskrenije i najčešće je u trenucima vlastitog očaja.

O natječajima

Do sada sam bila pohvaljivana i nagrađivana na natječajima u Hrvatskoj i van nje. Neki od natječaja su Nekoga moraš voljeti, Castello di Duino (Italija), Josip Pupačić i ja, Lidrano itd. Objavljivana sam u drugom zborniku Rječilišta, zbirci pjesama Zašiveni stihovi (Gradska knjižnica u Solinu), časopisu Mogućnosti, časopisu Poezija (BiH), dva puta u zbornicima Lidrana i u drugima.

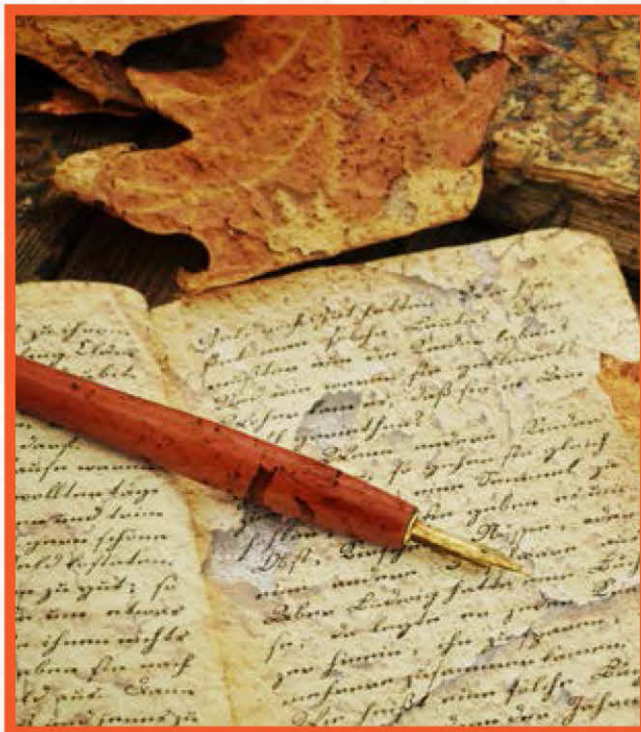
Hrvatski izdavači i urednici su (čast iznimkama) često neugodni i nezainteresirani. Razočarana sam njihovim odnosom prema mladim piscima. Ako iza sebe nemate izdanu barem jednu samostalnu zbirku, ako niste provikan pisac, rijetko ćete dobiti odgovor na upit, a kamoli priliku da pokažete svoj rad za razliku od Bosne i Hercegovine gdje su ljudi otvoreniji i ugodniji te gotovo uvijek dobijete odgovor i obrazloženje nakon kraćeg vremena.

O LiDraNo-u

Lidrano je samo po sebi divno iskustvo. Upoznavanje poetskog giganta kao što je Enes Kišević nikada neću zaboraviti. U prelijepom hotelu s književnim radionicama, upoznavanje učenika iz svih dijelova Hrvatske, druženje s ostalim pjesnicima, sigurno je iskustvo kakvo želite.

Smatram kako je tužno, ali istinito reći da je danas sve pomalo ispolitizirano pa tako i školski natječaj Lidrano u kategoriji literarnih radova. Nepisano pravilo je da pjesme moraju biti napisane puristički, hrvatskim jezikom, bez bilo kakvih posuđenica, mjesto odakle dolazi autor igra veliku ulogu, kao i škola koja ga šalje. Duži niz godina gotovo nitko iz južnije Hrvatske nije prolazio na državne smotre. Da nije bilo dovoljno kvalitetnih radova čini mi se nemogućim. Izgleda da se vrši jedna vrsta bojkota jer je prošlo dosta godina otkad su pozvali nekoga na državnu smotru. Kada sam prošle godine bila pozvana na držanu smotru, činilo nam se da se slične stvari više neće događati. Međutim, ove godine opet nitko nije prošao.

Par malih savjeta vršnjacima za kraj: ja i dalje vjerujem u slobodu pisanja, ne dam da se moji radovi cenzuriraju (kompromise ostavite za ljubav), ustrajem u pisanju neovisno o blokadama i ne dajem kako svom srcu tako ni pjesmama nekakav skučen okvir. Netko reče ne tako davno na našim prostorima (mislim da znamo svi tko je) za let si dušo stvorena.



Mia Čagalj

Priča Ive Rebić, studentice iz Imotskog



Učiti, putovati i upoznavati svijet
Priča Ive Rebić, studentice iz Imotskog
Mislite da je s obzirom na trenutnu krizu u svijetu i domovini nemoguće putovati, stjecati nova znanja i iskustva? Pokušat ću vas razuvjeriti vlastitim primjerom.

Danas je sve je više prilika i mogućnosti za mlade ljude, iako se na prvi pogled ne čini tako. Postoji mnogo mogućnosti za usavršavanje, praksu i sudjelovanje na raznim projektima. Najbolje od svega je da je većina tih sadržaja besplatna, a možete dobiti i stipendiju ako se potrudite.

Za početak je jako važno „biti među ljudima“. Kada se krećete u društvu mladih, velike su šanse da čujete nešto pametno i zanimljivo i iz prve ruke prikupite sve informacije.

Na drugoj godini studiranja, čula sam za Youth Exchange programe. Prijatelj moje prijateljice preko tih projekata je, navodno, obišao pola Europe i to besplatno. Odmah mi je palo na pamet gdje sam ja u svemu tome i zašto nešto ne poduzmem? U facebook tražilicu sam upisala pojam Youth Exchange i učlanila se u sve facebook grupe koje su imale bilo kakve veze s tim. Kroz dva, tri dana pročitala sam sve što sam pronašla o projektima, procesu prijave i o financiranju projekta.

Od kud projekti i tko ih financira? Europska Unija jako puno sredstava izdvaja za obrazovanje mladih i projekte razmjene. Sve volonterske udruge mogu i trebale bi pisati projekte i prijaviti ih na natječaj za Youth Exchange Programme. One koje zadovolje uvjete natječaja i osmisle dobar projekt, od EU dobivaju novac potreban za realizaciju projekta. Odnosno, zaista postoji mogućnost da besplatno putujete, nešto naučite, dobijete koristan certifikat i dobro se zabavite, i sve to pod pokroviteljstvom EU.

Sam proces prijave je vrlo jednostavan. Nakon što u facebook grupi administrator objavi termin i naziv projekta, ako ste zainteresirani, ostavite komentar ispod objave sa svojom mail adresom.

Kada administrator bude imao više podataka o projektu, na mail ćete dobiti sadržaj projekta, prijavnicu koju treba ispuniti (nekada prijavnica nije potrebna), te poslati životopis i motivacijsko pismo. Kako bih si osigurala veće šanse, pripremila sam životopis i nekoliko motivacijskih pisama koje sam uvijek imala spremne kada bih dobila mail da počinju prijave. Moj savjet je da budete aktivni na mailu. Projekata je jako puno, jako puno mladih se prijavljuje. Važno je da prvi šalžete prijave, time su vam veće šanse.

Meni se posrećilo nakon par mjeseci. Izabrana sam za sudjelovanje na programu Active lifestyle u Rigi, Latviji. Znae kad sam rekla da je sve besplatno? Ipak nije. Mnogo je neozbiljnih kandidata koji odustaju od projekta u zadnji čas, pa se organizatori osiguraju tako što morate platiti 40eura za sudjelovanje nakon što ste izabrani za projekt. Hrana i smještaj, kao i sve aktivnosti, u potpunosti su vam pokrivena. Uz to, sami si morate kupiti avionsku kartu. Po završetku projekta novac od karte će vam biti vraćen u iznosu od 75%, ako ste sudjelovali u svim aktivnostima na projektu. Cijene avionskih karata kreću se do 300 eura što znači da je vaš najveći mogući trošak 75 eura. Korisno je upoznati i ostale sudionike projekta pa možete skupa tražiti najpovoljniju opciju za putovanje. Tako ćete uštedjeti živce i novce.

Svi projekti imaju sličan raspored. Nakon doručka imate predavanje, zatim grupne radionice, pauzu, neku fizičku aktivnost, a dan često završi i dobrim tulumom. Do sada sam sudjelovala na tri razmjene: u Istanbulu (10 dana), Rigi (10 dana) i Nikšiću (7 dana). Jako je teško sažeti dojmove jer su teme projekata različite. U Istanbulu sam radila na stvaranju stripa za djecu u nižim razredima osnovne škole, u Nikšiću sam radila s mladim ljudima s posebnim potrebama, u Rigi učila o problemima današnjice kao što su anoreksija, alkoholizam, kockanje, pretilost itd. Kao što vidite, teme su raznolike i svatko može pronaći nešto što ga zanima. Najvažnija aktivnost na projektu je predstavljanje zemlje iz koje dolazite. Potrebno je izraditi prezentaciju kojom ćete publici predstaviti našu kulturu i povijest te goste ponuditi hrvatskim proizvodima. Moja je dobitna kombinacije spot Oda radosti s Anom Rucner, prezentacija u kojoj predstavim naše sportaše i prirodne ljepote jer je to ljudima najbliže, a od hrane na meniju su suhe smokve, ušećerni bademi, Kiki bomboni, Kraš proizvodi te za piće Cedevita i višnjevača... Izaberite nešto za što mislite da najbolje predstavlja Hrvatsku i vaš kraj i vjerujte, svi će se oduševiti.



Na projektima sam upoznala divne ljude, puno naučila o sebi i drugima i zaista uživala. Ova vrsta obrazovanja najbolja je odskočna daska koja će vam pokazati širinu svijeta. Iskoristite ovu priliku i što prije krenite s prijavama. Mene su projekti ohrabрили pa sam se na trećoj godini studiranja prijavila na Erasmus program studentske razmjene.

Svake godine u veljači ili ožujku Sveučilište u Zagrebu, i sva ostala sveučilišta u državi, raspisuju natječaj za studentsku mobilnost. Prijava uključuje prijepis položenih ispita, životopis, motivacijsko pismo i dodatne certifikate kao što su volonterstvo i potvrda o znanju jezika. U slučaju bilo kakvih problema i nedoumica, na raspologanju su vam službe sveučilišta i vašeg fakulteta. Moja prva prijava prošla je neslavno. Nisam se pretjerano potrudila oko motivacijskog pisma, predala sam nepotpunu dokumentaciju, nisam se savjetovala ni s kim oko prijave jer sam mislila da sve znam i našla sam se na začelju liste. Nakon prvotnog šoka, i plakanja tri dana, odlučila sam da ću probati i sljedeće godine i rasturiti natječaj. Prošlo je i tih 365 dana i sjela sam za računalo. Napisala sam motivacijsko pismo, sredila životopis, položila ispite, na jednu hrpu skupila sve diplome i certifikate koje sam imala (Youth exchange projekti, diploma o znanju talijanskog jezika, potvrda o članstvu o studentskoj udruzi) i savjetovala se s prijateljima te usvojila njihova mišljenja i savjete kako poboljšati motivacijsko pismo i životopis. Možda zvuči naporno i mislite da niste vi za to? Vjerujte, za dobre stvari u životu isplati se potruditi. Ja, na primjer, nisam osoba za udruge, ali natječaj je tražio da to budem pa sam se lijepo učlanila u udrugu na fakultetu, izdržala u udruzi pola godine, dobila certifikat i isključila se iz udruge. I samo da znate, svi to rade! □

Trud se isplatio i odobrena mi je studentska razmjena u Lisabonu na 5 mjeseci uz mjesečnu stipendiju u iznosu od 410 eura. Spakirala sam kofere i preselila se u Lisabon. Predavanja sam slušala na engleskom jeziku i na kraju semestra položila sam 4 od 5 ispita. Stipendija mi je bila dovoljna za život u Lisabonu. Štoviše, osjećala sam se kao na plaćenom godišnjem odmoru. Erasmus program je najbolja stvar koja mi se dogodila u životu. To je jedinstvena prilika za živjeti s ljudima iz različitih zemalja, upoznati različite kulture, usavršiti jezik i

proširiti vidike. Zahvaljujući Erasmusu, imam prijatelje po cijelom svijetu i imam još jedno mjesto koje mi je dom. Postoji jedna fraza *Once Erasmus, always Erasmus!!!* Shvatit ćete o čemu je riječ kada budete Erasmusovci. □

Dok sam bila u Portugalu, razmišljala sam kako bi bilo fora biti s druge strane oceana. Čula sam od prijatelja za program *Work and travel USA* i odlučila sam: preko vode do slobode! Program, kako mu ime kaže, znači da tri mjeseca radite sezonski studentski posao negdje u Americi i nakon toga imate pravo mjesec dana putovati po SAD-u. Proces prijave uključuje video uradak, dokumentaciju, pronalazak posla... i još dosta toga. Prijava se odvija u četiri koraka i traje nekoliko mjeseci što je čak dobro jer sve stignete pripremiti. Neću vam previše pričati o ovom programu jer je još prerano da razmišljate o ovome, ali eto, neka imate bubu u uhu. Moja prijava je uspješno odobrena prije nekoliko dana. Još me čeka razgovor za vizu i ako to dobro prođe, poslat ću vam razglednicu iz New Yorka gdje idem raditi u neki mali talijanski restoran.

Cijele ove priče ne bi bilo da nije bilo dobrih ocjena. Stoga, potrudite se i učite jer znanje će vam otvoriti sva vrata.



Iva Rebić

Napomena uredništva: Iva je u New Yorku, uživa, tako da u sljedećem broju čitajte Ivin putopis iz Velike Jabuke.

Drzav modernog doba i test ljudskosti - gdje živjeti, s kim....?

Dragi čitatelju, prije nastavka, moram se opravdati i reći: informacija koja je svima lako dostupna, ne vrijedi. Stoga, ne mogu zauzeti stranu ili tvrditi nešto sa sigurnošću, s obzirom na to da raspolazem samo krnjim informacijama. Neka bude ovako: ako proruski mediji kažu da je Amerika bacila bombu, a proamerički da je Rusija, zaključit ćemo samo da je bomba pala. Ovakvim načinom analiziranja događaja nema spektakla ni pompe, ali najbliže je istini. Stoga, bomba je pala i u ovoj crtici moje mišljenje jest pod kakvim okolnostima jer, u biti, nitko ni ne može dati bolje od sebe. Oni koji mogu, jasno, neće i ne žele, budući da je u igri izvor ili makar priljev moći. U zadnje vrijeme veliku pozornost privukla je Sirija, ali slučajno - tek onda kad su tisuće izbjeglica došle u Europu. Sigurno smo svi, makar na minutu, vidjeli na dnevniku ratne strahote u Afganistanu, Iranu, Iraku, Gazi ili Egiptu, ali to je tamo negdje na drugom kraju svijeta i u svojim srcima ne pronalazimo dovoljno razloga za suosjećanje za razliku od napada na Pariz ili Bruxelles. Trudim se ne osuđivati takav europski način, ali ne mogu si pomoći – pogotovo u zemlji koja vrvi velikim vjernicima i kršćanima. Držat ću se primjera Sirije jer je trenutno aktualna, ali se nadam da je do sada već jasno kako je to samo slučajnost, kako treba uzimati u obzir veću sliku, sve države i veći vremenski period.

Predratna Sirija bila je jedina zemlja koja ne duguje ništa Međunarodnom monetarnom fondu. Bogata je naftom, ali mogu je eksploatirati samo državne tvrtke, te je jedina mediteranska država koja je još uvijek vlasnik svoje nafte. Imala je dugu povijest multikulturalnosti, čak je i predsjednik Bashar al Assad alavit – pripadnik pravca islama kojeg u Siriji ima samo 12%. Žene ne moraju pokrivati lice ako ne žele, imaju jednaka prava na obrazovanje i zdravstvo. Prije 2011. godine Sirija nije imala ni sukobe ni ratove. Pravo pitanje je kome ne odgovara autohtona i stabilna država koja leži na crnom zlatu i usuđuje se ne prodati svoje vrijednosti velikim ribama u besćenje? Tko je Amerika da određuje pravdu na drugom kraju svijeta? Misliti da to radi u najboljoj namjeri bez ikakvog osobnog interesa je, u najmanju ruku, naivno. Kako se to odigrava iza kulisa medijske propagande, mali čovjek zauzet malim mislima o egzistenciji ne može znati. Ostavljam samo pitanja koja vise u zraku.

Tko bi tek tako želio otići od svog doma, svoje tradicije i kulture, a da nije gonjen ratom ili prostom nemogućnosti egzistencije? Nije li blesavo misliti da su stotine tisuća izbjeglica došle da bi pokorile Europu? Ljudi kojima je naša kultura jednako strana kao i nama njihova, moraju ostaviti sve iza sebe i početi graditi život iz početka. Nije prošlo ni 30 godina otkad smo mi bili u takvoj situaciji, a već smo zaboravili. Prije nego nas sve do zadnjega pretvore u ksenofobe i podijele tako da je lako manipulirati nama, pokušajmo zagrebat malo dublje od površine. Masom se najuspješnije vlada podjelom, strahom i panikom, a koliko nas bombardiraju time, svjedoči količina negativnih vijesti naspram pozitivnih. Teroristički napadi također služe istoj svrsi, ali nisu opravdanje za mržnju čitavog naroda zbog pojedinaca. Prije moraliziranja i širenja mržnje; prisjetimo se da, primjerice, više nitko ne spominje Veliku Britaniju u kontekstu nekad najveće kolonijalne sile (čitaj: zemlje koja je beščutno pokorila nebrojene ljude, zajedno s njihovim identitetom i kulturom), već objeručke prihvaćamo njihov jezik i kulturu. Težimo se približiti zapadnjačkim vrijednostima i načinu života, divimo se američkoj glazbi, zvijezdama, kulturi, hrani i modi, a istovremeno osuđujemo produkte njihovog djelovanja. Zbog svega navedenog, nadam se da ćete se sljedeći put solidarizirati i s Egiptom, Gazom, Libijom, Iranom i Irakom jednako kao s Parizom i Bruxellesom i da ćete servirane informacije na portalima i ostalim medijima uzimati s oprezom prije nego zauzmete stranu i zaista povjerujete u što god bilo. Na kraju, iako iz povijesti znamo da nije slučaj, ipak se nadam da ćemo kao čovječanstvo pronaći način kako kontrolirati niske pobude mržnje i osvete (jer upravo to oni i žele, bila Rusija, Amerika ili Zanzibar) i otvorenim razumom i slobodnim duhom pobijediti nevidljivu ruku.

Ana Puljić

Zvezdani ratovi vs. Zvezdane staze

Svi znamo, ili smo barem čuli, za Zvezdane staze i Zvezdane ratove, zar ne?

Znamo da je povijest Zvezdanih staza počela 1966. godine kao još jedne od mnogih serija na malim ekranima. S druge strane, povijest Zvezdanih ratova započela je 1977., snimanjem filma Star Wars Episode IV: A New Hope .

Nakon toga, njihova popularnost samo je rasla i, čini se, još uvijek raste. Što je dovelo do tolike popularnosti? Iako se na prvi pogled možda čine isti, Zvezdani ratovi i Zvezdane staze prilično su različiti.



Zvezdane Staze, kao što je već spomenuto, započele su kao TV serija. Njihov tvorac je Gene Roddenberry, a na osnovu originalnih serija iz 1966. nastalo je još pet serija i jedanaest filmova, te mnoštvo knjiga i računalnih igrica.

Radnja se vrti oko ideje o idiličnoj budućnosti u kojoj ljudi i sve druge rase koje su dostigle stupanj razvoja u kojem mogu putovati brže od brzine svjetlosti, žive skupa u organizaciji zvanoj Ujedinjena Federacija Planeta.

Kod stvaranja Zvezdanih staza, Gene Roddenberry je u obzir uzimao ogroman dio stvarne povijesti, ali je uz to dodavao i neke događaje koji se u povijesti našeg planeta Zemlje zapravo i nisu dogodili.

Zanimljivi zapleti, dobri glumci te sama ideja (koja je u to vrijeme bila prilično originalna), osigurali su Zvezdanim stazama velik broj obožavatelja diljem svijeta, kako tada, tako i danas.

Činjenica da se, uz znanstvenu fantastiku, u Zvezdanim Stazama stavlja naglasak i na probleme iz stvarnog života kao što su rat, imperijalizam, diskriminacija i slično, samo još više opravdava popularnost Zvezdanih Staza.

Zvezdani ratovi su u početku bile svemirske opere koje je kreirao producent i redatelj George Lucas. Prvi film postigao je izniman uspjeh te postao svjetski fenomen popularne kulture. Filmovi Zvezdanih ratova bili su treći najuspješniji filmski serijal u 2008. godini, odmah nakon Jamesa Bonda i Harryja Pottera. Ako ste obožavatelj ovih filmova, sigurno znate da je četvrti dio popularnog serijala prvi snimljen, a pravi znalci će vam uvijek preporučiti da počnete gledati baš od tog dijela jer tada započinje radnja. Osim filmova, izdane su i mnoge knjige, video igrice, stripovi, animirani filmovi i TV serija.



Radnja Zvezdanih ratova temelji se na vječnoj borbi između dobra i zla koja je, u ovom slučaju, smještena u svemir. To je na neki način jedna od vizija ljudske povijesti, sadašnjosti i budućnosti.

Dobri glumci, zanimljive i fascinantne animacije i neočekivani zapleti Zvezdanim ratovima osigurali su mnoštvo obožavatelja diljem svijeta. Baš kao i što je slučaj s obožavateljima Zvezdanih Staza, njihov broj i dalje raste.

A što je s obožavateljima?

Postoje neke malene nesuglasice između tzv. trekkieja i fanova Star Warsa. Najgore što kao laik možete napraviti jest zamijeniti Zvezdane staze za Zvezdane ratove i obrnuto. U većini slučajeva događa se da obožavatelji jednog vide isključivo mane drugog ostvarenja. Osim toga, obožavatelji Zvezdanih ratova i Zvezdanih staza jako su kreativni i pametni pojedinci, često tzv. geekovi, barem ako je suditi po likovima iz popularne serije Teorija velikog praska. Naime, glavni likovi strastveni su obožavatelji serija i filmova. Pohode konvencije u SAD-u, troše bogatstvo na odgovarajuće kostime i rekvizite, a uz to su i mladi genijalni znanstvenici.

Kad je izašao novi dio Zvezdanih ratova, cijeli je svijet bio vrlo uzbuđen što je pravi dokaz koliko ljudi cijene ovakvu vrstu umjetnosti.

Obožavatelji su razumjeli redateljevu poruku i pronašli se u njoj. Na taj način ova ostvarenja za njih postaju vrata u neki drugi svijet u kojem pravda uvijek pobijedi. Priznajte, koliko god možda mislili da je to glupo jer ti svjetovi zapravo nisu stvarni, svatko od nas nekad poželi pobjeći negdje gdje ga neće mučiti nikakvi problemi, bar ne stvarni. Ako već niste, zakoračite u ovaj zvezdani svijet i saznajte zašto je kompliment kad vam netko kaže da izgledate kao 7od9.



MAY THE FORCE BE WITH YOU!

Tea Barešić

Zabava ili zatupljivanje masa?

Poput mnogih dijelova svijeta i naša se zemlja priključila televizijskim standardima (da ih tako nazovemo) te od 2009. godine pokušava pronaći talente po Lijepoj Našoj. Plemenita djelatnost, barem se tako čini, uistinu je mnogim ljudima otvorila vrata u svijet biznisa i zabave. Tako su neke od najpopularnijih emisija dobile svoju inačicu i na hrvatskoj televiziji. U svijetu poznata kao Got Talent, a kod nas Supertalent, ovaj reality show daje priliku ljudima da iskažu neke svoje posebne sposobnosti. Nije bitno pjevaju li lijepo ili izvanredno plešu, dobrodošle su sve vrste aktivnosti ili neaktivnosti. Mnogi nadareni ljudi otkriveni su u procesu snimanja ove emisije, a poneki su uspjeli ostvariti svoj san i nekoliko trenutaka slave pretvoriti u posao. Osvrt na realityje ne bio bi potpun bez općepoznatog showa Big Brother u kojem je sve ludo, dopušteno, a osobito su poželjna „životinjska“ ponašanja te se sudionici trude osvojiti veliku svotu novca pristajući na razne scenarije, naizgled se ponašajući po svojoj volji. Ipak, najčešće volimo gledati ljude kako pjevaju pa tako nikada nije nedostajalo emisija u kojima ocjenjujemo ljepotu ljudskog glasa, a najnovija inačica je The Voice – Najljepši glas Hrvatske.

Postoji puno pozitivnih aspekata Supertalenta i ako ništa drugo barem možemo vidjeti raznolikost ljudskih razmišljanja i sposobnosti i vidjeti čime se sve ljudi bave. Osim zabavne industrije postoje i drugi razlozi zbog kojih se ljudi prijavljuju na ovakav tip emisije. Mnogo više u stranim zemljama, ali i kod nas, ljudi koriste priliku da pokažu nešto novo ili osvijeste ljude o nekim bitnim stvarima za koje smatraju da ne dobivaju dovoljno pažnje. Tako npr. stariji ljudi diljem svijeta oduševljavaju svojim nastupima. Malo je vjerojatno da će oni pobijediti, ali njihov nastup je sam po sebi toliko vrijedna poruka da sam plasman i nije toliko bitan. Stariji sudionici realityja pokazuju kako vrijeme ne mora uništiti duh i entuzijazam te kako se i oni mogu ostvariti i uživati baveći se raznim aktivnostima za koje bismo na prvu rekli kako su neprimjerene njihovoj dobi. S druge strane, podiže se i svijest o raznim bolestima koje nisu baš poznate i želi se poručiti ljudima da takve bolesti također ne trebaju sprječavati ljude da žive punim plućima. Mnogo je pozitivne energije i dobrih i optimističnih poruka koje se mogu vidjeti u ovoj emisiji i zato se jako dugo i održala u svijetu.

Kao što svaka priča ima dvije strane medalje, tako i ova. Netko će reći da su negativnosti zanemarive, ali bitno je i njih spomenuti. Svi znamo da je glavni cilj svakog reality showa podići gledanost i sudionici nerijetko pristaju odglumiti neke reakcije, što se posebno odnosi na voditelje emisije i žiri. Također, znamo da su mnogi smiješni ljudi koji očito ne posjeduju nikakav talent bili prihvaćeni u emisiju čisto da zabave publiku svojom nesposobnošću i manjkom samokritike što dodatno naglašava cilj televizijskih kuća da na kraju iz svega izvuku očekivanu zaradu.



Najviše osuđivana, a ujedno i najkontroverznija emisija na našim ekranima je Big Brother, društveni eksperiment u kojem ljudi zatvoreni u jedan prostor pod stalnim nadzorom kamera čine ludosti kako bi pridobili simpatije publike i na kraju osvojili vrtoglavi iznos novca. Kako su ljudi spremni učiniti gotovo sve zbog zarade i pet minuta slave, nije neobično vidjeti kako se spuštaju na same granice ljudskosti. Ne bismo se trebali čuditi čovjekovoj voajerskoj prirodi i znatiželji jer je svi posjedujemo u manjoj ili većoj mjeri. Sve ono loše što inače pokušavamo doznati o

svojim susjedima i poznanicima kako bismo se osjećali bolje, imamo dostupno na ekranu i možemo zadirati u tuđu privatnost koliko želimo. Uzimajući u obzir nizak moral i upitnu kvalitetu sadržaja ove emisije, šokantno



je koliko djece vjerno prati ovakav tip emisije, najčešće u društvu svojih roditelja. Ukupan dojam o ovoj emisiji za odrasle ne bi trebao biti pozitivan ijednoj zreloj ljudskoj osobi i žalosno je da ovakav tip emisije ima vrlo visoku gledanost i razvikan je u medijima.

Pjevačkih emisija, kao što smo već rekli, nikada nije nedostajalo i gledatelji se vjerojatno nikada neće zasititi takvog sadržaja. Glazba je velik dio naših života i veseli nas vidjeti ljude koji lijepo pjevaju i koji se trude biti uspješnima. Mnogo njih ostvarilo je svoju glazbenu karijeru putem televizijskih emisija i svakako se može reći je ova vrsta spektakla opravdana. Sjetimo se samo Susan Boyle koja je pravi dokaz kako za ostvarenje sna nikada nije kasno.

Možemo zaključiti kako reality show u stvarnosti i nije tako realan kako nam se pokušava prikazati. Dok god televizije budu zarađivale, neće nam nedostajati zabave ovakve vrste jer čini se kako nije bitno kakve vrijednosti promoviraju, već je važno samo da se vrte novci. Reality show nije zabava svačijii ukus, no kako se u našem narodu kaže tko voli, nek' izvoli.

Gloria Babić

Časopis mladih „Rič“ Razgovori i čudesa

Broj 4

Izdavač:

Kulturna udruga mladih „K.U.M. PROLOŽAC“
Proložac bb, 21 264 Donji Proložac

Glavne i odgovorne urednice:

Ana Leko i Josipa Rimac

Uredništvo:

Hrvoje Garac
Toni Garac
Ana Leko
Josipa Rimac

Fotografije:

Privatne zbirke
Vedrana Mlikote i Jelene Znaor,
internet

Lektor:

Ana Leko

Grafičko oblikovanja:

Josip Soče

Tisak:

ZAG d.o.o. Imotski
Ulica kralja Zvonimira 28, Imotski

